СОВЕТ **Девятернинского сельского поселения** **Агрызского муниципального района** **Республики Татарстан**	**Татарстан Республикасы** **Әгерҗе муниципаль районы** **Девәтернә авыл җирлеге** **СОВЕТЫ**

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

24.11.2022 Девәтернә авылы № 25-2

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге Советының 12.02.2021 елның 7-1 номерлы «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм шәхси физик һәм юридик затлар милкендәге җирләргә керми торган яшел үсентеләр кисү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында» карарына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Урман кодексы нигезендә, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы, «Әйләнә-тирәлекне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы федераль законы нигезендә, Девәтернә авыл җирлеге территориясендә, Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик һәм юридик затларның шәхси милкендәге җирләргә кермәгән, яшеллекләрне рациональ куллану, саклау һәм яңадан торгызу максатларында, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге Советы карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге Советының «Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә керми торган Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә, физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге җирләргә яшел утыртмаларны кисү тәртибе турында нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 12 февралендәге 7-1 номерлы карарына кушымтада бирелгән үзгәрешләрне расларга.

2. Әлеге карарны Интернет мәгълүмати телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында http://pravo.tatarstan.ru веб-адрес буенча бастырып чыгарырга, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында https://agryz.tatarstan.ru веб-адрес буенча урнаштырырга, шулай ук Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Девәтернә авыл җирлеге территориясендә урнашкан махсус

мәгълүмат стендында элеп халыкка җиткерергә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

Совет Рәисе,
авыл җирлеге Башлыгы Э.Э. Ганиев

Татарстан Республикасы Әгерҗе
муниципаль районы Девәтернә
авыл җирлеге Советының
12.02.2021 елның 7-1 номерлы
карары белән расланды
(24.11.2022 ел, № 25-2
карар редакциясендә)

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге Советының 12.02.2021 елның 7-1 номерлы «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм шәхси физик һәм юридик затлар милкендәге җирләргә керми торган яшел үсентеләр кисү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында» карарына үзгәрешләр

1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге Советының 12.02.2021 елның 7-1 номерлы «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм физик һәм юридик затларның шәхси милкендәге җирләргә керми торган яшел үсентеләр кисү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау турында» гы карарына түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1.1. 3 нче бүлекнең 3.3.9 пунктын түбәндәге редакциядә бәян итәргә «Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды җирләренә һәм шәхси милектә булган физик һәм юридик затлар карамагындагы җирләргә кермәгән яшеллекләрне кисү тәртибе турындагы нигезләмәләрне»:

«3.3.9. киселгән агач өчен бәянең (түләүнең) бәясен исәпләп чыгару. Киселгән агач өчен түләү, әлеге карар белән расланган, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә киселә торган яшел үсентеләрнең хакын исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү методикасы нигезендә исәпләнә.».

1.2. Карарны түбәндәге эчтәлекле 1.1. пункты белән тулыландырырга:

«1.1. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә чыгарыла торган (киселә торган) яшел үсентеләр хакын исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү методикасын расларга.”.

Татарстан Республикасы
Әгерҗе муниципаль районы
Девәтернә авыл җирлеге
Советының 12.02.2021 № 7-1
карары белән расланды
(24.11.2022 ел, № 25-2
карар редакциясендә)

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә чыгарыла торган (киселә торган) яшел үсентеләрнең бәясен исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү методикасы

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Чыгарыла торган (киселә торган) яшел үсентеләрнең бәясен исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү уздыру методикасы (алга таба - Методика) Россия Федерациясе Конституциясе, "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 № 131-ФЗ Федераль закон, "Әйләнә-тирәлекне саклау турында" 10.01.2002 № 7-ФЗ Федераль закон, Татарстан Республикасы Конституциясе, "Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында" 28.07.2004 ел, № 45-ТРЗ Татарстан Республикасы законы нигезендә эшләнде.

1.2. Методика Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Девәтернә авыл җирлеге (алга таба – җирлек) бюджетына компенсацион яшелләндерү өчен, шулай ук җирлек территориясендәге яшел үсентеләрне хокукый яктан тартып алу, бозу яки юк итү өчен кертелергә тиешле түләүләрне исәпләү өчен билгеләнгән.

1.3. Методика кулланыла:

- инвестиция проектларының әйләнә-тирәлеккә йогынтысын бәяләү бүлекләрен һәм аларның экологик экспертизасын әзерләү процессында җирлек территориясендә яшел үсентеләргә кагылышлы хуҗалык эшчәнлеген башкарганда барлыкка килә торган потенциаль зыянның кыйммәтен бәяләү өчен;

- табигый факторларны, шулай ук яшелләндерү объектларының экологик әһәмиятен исәпкә алып, яшеллекләрне дөрес чыгару (кисү) өчен түләү күләмен исәпләгәндә;

- законсыз зыян (үсемлек үсешен туктату дәрәҗәсенә кадәр түгел) яки яшел үсентеләрне юк итү аркасында китерелгән зыянны каплаганда;

- гамәлдәге закон нигезендә, җирлек территориясендә булган яшел үсентеләрнең бәясен билгеләүгә бәйле башка очракларда.

1.4. Әлеге Методика урманнарны, шул исәптән урман утыртмаларын бозу аркасында урманнарга китерелгән яки урман үсентеләренә кертелмәгән агачларга, куакларга һәм йөзем агачларына китерелгән зыянның күләмен исәпләү белән бәйле мөнәсәбәтләргә кагылмый.

2. Чыгарыла торган (киселә торган) яшел мәйданнарны классификацияләү һәм идентификацияләү һәм аларның бәясен билгеләү

2.1. Яшел утыртмаларның төп типларының җимерелә торган (табыш китерә торган) бәяләрен исәпләп чыгару өчен, авыл территорияләренең функциональ билгеләнешенә, урнашу урынына, милек рәвешенә һәм ведомство карамагына бәйсез рәвештә, үсемлекләр дөньясының түбәндәге классификациясе кулланыла:

- агачлар;
- куаклыклар (төркем һәм ялгыз утырту);
- куаклардан тере коймалар;
- үлән капламы (газоннар һәм табигый үлән үсемлекләре);
- чәчәклекләр.

2.2. Үсемлекләрнең салынган зыянын билгеләгәндә ботаника, урман төзекләндерү, дендрологик геоботаника, туфрак-мелиоратив, геологик тикшерүләр, Урман һәм үсемлек кадастрлары, үсемлекләргә мониторинг, шулай ук үсемлекләрнең торышы турында мәгълүмат булган хисап объекты паспортлары кулланыла.

Үсемлекләргә салынган зыянны оештыру-хокукый формаларга һәм милек формаларына бәйсез рәвештә гражданнар, хосусый эшмәкәрләр, оешмалар каплый.

Яшел үсентеләрне чыгарып (кисеп) законсыз рәвештә бозылган яки юкка чыгарылган очракта, өстәмә тикшеренүләр үткәрү, экспертлар җәлеп итү, исәп-хисап ясау, документларны рәсмиләштерү буенча чыгымнар экологик хокук бозган зат акчалары хисабына башкарыла.

2.3. Агач-куак, үләнле үсемлекләр китергән зыян (зыян) күләмен билгеләгәндә исәпкә алына:

- агачлар һәм аерым торучы куаклар өчен чыгарыла торган (киселә торган), зыян килгән, җимерелгән үсемлекләр санын, яисә куаклар һәм үсентеләр күләмен метрларда, аерым үсемлекләр санын билгеләү аеруча кыен булганда;
- квадрат метрларда үләнле үсемлекләр биләгән мәйдан;
- төрләр, агачларның токым составы (яфраклы яки ылыслы) һәм куаклар, үләнле үсемлек төре;
- агачның биеклеген, разрядын билгеләү өчен 1,3 метр биеклектә агач кәүсәсенең диаметры, 1 агач берәмлегенә алынган агач чималы күләмен һәм 1 куб метр агач өчен бәя бәясен билгеләү өчен. Әгәр агачның берничәиаметры 8 см булган кәүсәсе һәм икенчел кәүсәсе (кәүсәләре) булса, һәр кәүсә аерым агач буларак санала;
- әлеге үсемлекне утырту һәм карау буенча башкарылган эшләрнең бәясе;
- 1 метрга кадәр үсентенең бәясе сумнарда;
- үсемлек торышы һәм аның кыйммәте;
- үсемлекләрнең деградация дәрәҗәсе (санкцияләнмәгән зыян яки чыгарылу (кисү) белән юк ителгәндә генә кулланыла).

2.4. Яшел үсентеләрне тартып алганда зыян күләме формула буенча билгеләнә:

Т/с	Яшел утыртмалар	Зыян күләмен исәпләү формуласы (зыян) *	Шартлы билгеләр
1	Агач	Y=(С+Ц+Сv) *q*k1*k2*kц*kд Сv =V * Сд3 где	Y-зыян күләме С-1нөсхә агач утырту һәм үстерү эшләре бәясе (таб. 1) Ц- 1 үсенте бәясе (таб. 1) Сv -алынган агач күләменең бәясе V-1 нөсхә агачтан алынган агач чималы күләме Сд3- 1 куб. м агач чималы бәясе q-алынган агачларның нөсхә саны k1- үсемлекләрнең уртача саклау үзлекләрен исәпләүче коэффициент (таб. 3) k2-үсемлек торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4) kц-үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) kд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)
2	Куаклар, лианалар	Y = (С+Ц) *q *k1 *k2 *kц *kд	Y-зыян күләме С-1 нөсхә яки 1 метр озынлыкта куаклык, лианалар утырту һәм үстерү эшләре бәясе. (таб. 2) Ц-утырту материалы бәясе (таб. 2) q-алынган куакларның, лианаларның нөсхә саны k1-үсемлекләрнең уртача саклау үзлекләрен исәпкә алучы коэффициент (таб. 3) k2-үсемлек торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4) kц -үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) кд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)
3	Газоннар, чәчәклекләр	Y = (С+Ц) *S *k1 *k2 *kц *kд	Y-зыян күләме С-1 кв. м газон, чәчәклек утырту һәм үстерү бәясе (таб. 2) Ц-утырту материалы бәясе (таб. 2) S-алына торган газон, чәчәклек мәйданы k1-үсемлекләрнең уртача саклау үзлекләрен исәпкә алучы коэффициент (таб. 3) k2-үсемлек торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4) kц -үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) кд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)
4	Табигый үлән үсемлекләре	Y =S*k1*k2*kц*kд	Y-зыян күләме S-алына торган табигый үлән үсемлекләренең мәйданы k1-үсемлекләрнең уртача саклау үзлекләрен исәпкә

			алучы коэффициент (таб. 3) k2-үсемлекләрнең торышын исәпкә алу коэффициенты (таб. 4) kц -үсемлекнең кыйммәтен исәпкә алучы коэффициент (таб. 5) кд - үсемлекләрнең деградация коэффициенты (таб. 6)

* Яшел үсентеләрне тартып алганда зыян күләме дефлятор коэффициентын исәпкә алып үзгәрергә тиеш, ул алдагы чорда товарларга (эшләр, хезмәтләр күрсәтүгә) куллану бәяләренең үзгәрүен исәпкә ала

1 нче таблица

Агач үсемлекләренә китерелгән зыянның күләмен билгеләү өчен күрсәткечләр

Агачның диаметры 1,3 м биеклектә комльдән (d), см	Агач биеклеге (h), м	Биеклек буенча разряд	1 берәмлек агачтан алынган агач чималы күләме. (V), куб. м	1 куб. м агач чималы бәясе(Сд), сум.	Өстәлгән бәягә салымсыз утырту һәм карау буенча башкарылган эшләрнең бәясе (С), сум.	Биеклеге 1 м га кадәр булган 1 үсенте бәясе (Ц), сум.
Яфраклы агач төрләре						
имән						
8дән 10га кадәр	5	III	0,023	1200,0	2690,3	501,5
10нан 12гә кадәр	7		0,043			
12дән 14кә кадәр	9		0,072			
14тән 16га кадәр	11		0,112			
16дан 18гә кадәр	13		0,164			
18дән 20гә кадәр	14		0,219			
20дән 24кә кадәр	16		0,29			
24тән 28гә кадәр	18		0,46			
28дән 32гә кадәр	20		0,68			
32дән 36га кадәр	21		0,94			
36дан 40ка кадәр	22		1,23			

40тан 44кә кадәр	23		1,56			
44тән 48гә кадәр	26		2,10			
48дән 52гә кадәр	27		2,53			
52дән 56га кадәр	27		3,00			
56дан 60ка кадәр	28		3,52			
60тан 64кә кадәр	28		4,08			
64тән 68гә кадәр	28		4,65			
68дән 72гә кадәр	28		5,27			
72дән 76га кадәр	28		5,92			
76дан 80гә кадәр	28		6,61			
80нән 84кә кадәр	28		7,35			
84тән 88гә кадәр	28		8,13			
88дән 92гә кадәр	28		8,92			
92дән 96га кадәр	29		9,81			
96дан 100гә кадәр	29		10,70			
100дән артык	29		11,63			
Юкә						
8 дән 12 гә кадәр	6	III	0,019	489,6	2690,3	501,5
12 дән 16 га кадәр	9		0,061			
16 дан 20 гә кадәр	12		0,13			
20 дән 24кә кадәр	14		0,23			
24 тән 28 гә кадәр	15		0,35			
28 дән 32 гә кадәр	17		0,52			
32 дән 36 га кадәр	18		0,71			
36дан 40ка кадәр	19		0,89			
40тан 44кә кадәр	19		1,16			
44 тән 48 гә кадәр	20		1,40			
48 дән 52 гә кадәр	21		1,69			
52 дән 56 га кадәр	21		2,00			

56 дан 60 ка кадәр	21		2,34			
60тан 64кә кадәр	22		2,68			
64 тән 68гә кадәр	22		2,98			
68 дән 72 гә кадәр	22		3,042			
72 дән артык	22		3,85			
Каен						
10нан 12гә кадәр	10	II	0,053	489,6	2690,3	501,5
12дән 14кә кадәр	11		0,080			
14тән 16га кадәр	12		0,117			
16дан 18гә кадәр	14		0,164			
18дән 20гә кадәр	15		0,218			
20дән 24кә кадәр	16		0,28			
24тән 28гә кадәр	18		0,43			
28дән 32гә кадәр	18		0,61			
32дән 36га кадәр	19		0,83			
36дан 40ка кадәр	20		1,09			
40тан 44кә кадәр	21		1,40			
44тән 48гә кадәр	22		1,76			
48дән 52гә кадәр	23		2,17			
52 дән артык	24		2,64			
Усак, зирек, өрәңге, корычагач, карама, тупыл, тал һәм башкалар						
10нан 12гә кадәр	11	Усак, зирек - II, калганнары - III	0,057	усак - 489,6, калганнары - 200,6	2690,3	501,5
12дән 14кә кадәр	13		0,093			
14тән 16га кадәр	14		0,133			
16дан 18гә кадәр	15		0,185			
18дән 20гә кадәр	16		0,254			
20дән 24кә кадәр	17		0,33			
24тән 28гә кадәр	19		0,50			
28дән 32гә кадәр	20		0,71			

32дән 36га кадәр	22		0,99			
36дан 40ка кадәр	23		1,30			
40тан 44кә кадәр	23		1,61			
44тән 48гә кадәр	24		2,02			
48дән 52гә кадәр	25		2,50			
52 дән артык	25		2,91			
Ылыслы агач төрләре						
Нарат						
8дән 10га кадәр	8	II	0,027	920,4	2690,3	708,0
10нан 12гә кадәр	10		0,049			
12дән 14кә кадәр	11		0,076			
14тән 16га кадәр	14		0,118			
16дан 18гә кадәр	15		0,166			
18дән 20гә кадәр	16		0,23			
20дән 24кә кадәр	18		0,30			
24тән 28гә кадәр	20		0,47			
28дән 32гә кадәр	22		0,67			
32дән 36га кадәр	23		0,91			
36дан 40ка кадәр	24		1,17			
40тан 44кә кадәр	24		1,47			
44тән 48гә кадәр	25		1,81			
48дән 52гә кадәр	25		2,17			
52дән 56га кадәр	25		2,55			
56дан 60ка кадәр	25		2,97			
60тан 64кә кадәр	25	II	3,41	920,4	2690,3	708,0
64тән 68гә кадәр	25		3,88			
68дән 72гә кадәр	26		4,40			
72дән 76га кадәр	26		4,93			
76дан 80гә кадәр	26		5,48			

80 нән артык	26		6,09			
Чыршы						
8дән 10га кадәр	5	II	0,027	920,4	2690,3	708,0
10нан 12гә кадәр	8		0,049			
12дән 14кә кадәр	10		0,076			
14тән 16га кадәр	12		0,118			
16дан 18гә кадәр	14		0,166			
18дән 20гә кадәр	15		0,23			
20дән 24кә кадәр	17		0,30			
24тән 28гә кадәр	19		0,47			
28дән 32гә кадәр	21		0,67			
32дән 36га кадәр	23		0,91			
36дан 40ка кадәр	24		1,17			
40тан 44кә кадәр	25		1,47			
44тән 48гә кадәр	26		1,81			
48дән 52гә кадәр	27		2,17			
52дән 56га кадәр	28		2,55			
56дан 60ка кадәр	28		2,97			
60тан 64кә кадәр	28		3,41			
64тән 68гә кадәр	29		3,88			
68 дән артык	26		4,40			
Ак чыршы						
8дән 10га кадәр	5	II	0,018	920,6	2690,3	800,0
10нан 12гә кадәр	7		0,036			
12дән 14кә кадәр	8		0,070			
14тән 16га кадәр	10		0,102			
16дан 18гә кадәр	12		0,150			
18дән 20гә кадәр	13		0,201			
20дән 24кә кадәр	15	II	0,27	920,6	2690,3	800,0

24тән 28гә кадәр	16		0,65			
28дән 32гә кадәр	19		0,91			
32дән 36га кадәр	21		1,19			
36дан 40ка кадәр	22		1,51			
40тан 44кә кадәр	24		1,87			
44тән 48гә кадәр	26		2,27			
48дән 52гә кадәр	27		2,70			
52дән 56га кадәр	27		3,11			
56дан 60ка кадәр	27		3,75			
60 тан артык	27		3,90			
Карагай						
10нан 12гә кадәр	11	II	0,068	920,4	2690,3	800,0
12дән 14кә кадәр	13		0,105			
14тән 16га кадәр	14		0,150			
16дан 18гә кадәр	17		0,209			
18дән 20гә кадәр	18		0,276			
20дән 24кә кадәр	19		0,36			
24тән 28гә кадәр	21		0,55			
28дән 32гә кадәр	24		0,80			
32дән 36га кадәр	26		1,08			
36дан 40ка кадәр	27		1,43			
40тан 44кә кадәр	28		1,81			
44тән 48гә кадәр	29		2,23			
48дән 52гә кадәр	30		2,68			
52 дән артык	30		3,17			
Эрбет						
10нан 12гә кадәр	10	II	0,053	920,6	2690,3	800,0
12дән 14кә кадәр	11		0,080			
14тән 16га кадәр	12		0,117			

16дан 18гә кадәр	14		0,164			
18дән 20гә кадәр	15		0,218			
20дән 24кә кадәр	16		0,28			
24тән 28гә кадәр	18	II	0,43	920,6	2690,3	800,0
28дән 32гә кадәр	18		0,61			
32дән 36га кадәр	19		0,83			
36дан 40ка кадәр	20		1,09			
40тан 44кә кадәр	21		1,40			
44тән 48гә кадәр	22		1,76			
48дән 52гә кадәр	23		2,17			
52 дән артык	24		2,64			

2 нче таблица

Куак һәм үлән үсемлекләренә китерелгән зыянның күләмен билгеләү өчен күрсәткечләр

Т/с	Яшел утыртмалар	Үлчәү берәмлеге.	Өстәмә бәягә салымсыз утырту һәм карау буенча башкарылган эшләрнең бәясе (С)	Утырту материалы бәясе (Ц)
Яфраклы куак токымнары				
1	Тере койма	1 пог.м. өчен сум	469,43	500,0
2	Ялгыз нөсхәләр	1 данә өчен сум.	313,1	150,0
	Ылыслы куак токымнары			
1	Ялгыз нөсхәләр	1 данә өчен сум.	461,6	600,0
Лианалар				
1	Ялгыз нөсхәләр	1 данә өчен сум.	313,1	150,0
Газоннар				

1	Болын үләннәре белән тәкъдим ителгән табигый үлән үсемлекләре	1 кв. м өчен сум		
2	Чүп үләннәре белән тәкъдим ителгән табигый үлән үсемлекләре	1 кв. м өчен сум		
3	Газоннар (газон үләннәре орлыгы чәчү белән)	1 кв. м өчен сум	74,43	85,0
4	Рулонлы газон	1 кв. м өчен сум	200,0	100,0
Чәчәклекләр				
1	Чәчәклекләр	1 кв. м өчен сум	650,0	Чәчәкле бизәкле үсемлекләрнең төрлелегенә карап

3 нче таблица

Үсемлекнең саклау үзлекләрен исәпкә алучы коэффициентның әһәмияте (k1)

Атамасы	k1 әһәмияте
Гомуми файдаланудагы утыртулар Чикләнгән файдаланудагы утыртулар Махсус файдаланудагы утыртулар	2 1,5 1

4 нче таблица

Үсемлекләрнең торышын исәпкә ала торган коэффициентның әһәмияте (k2)

Торышы	Хәле үсемлекнең коелуы торышына карап билгеләнә	k2 әһәмияте
Яхшы (сәламәт утыртмалар) I Уртача зәгыйфьләнгән II Көчле зәгыйфьләнгән III Кысрыкланган (корый торган) IV Һәлак булучы V	100% яфрак 90-70% яфрак 60-40% яфрак 30-20% яфрак 20-10% яфрак	2 1,5 1 0,5 0,1

Һәлак булган VI	яфрак юк	0

5 нче таблица

Үсемлек кыйммәтен исәпкә алган коэффициентның әһәмияте (kц)

кыйммәтләр төркеме	Агач һәм куак төрләре	kц әһәмияте
1нче группа (аеруча кыйммәтле)	- ылыслы, мәңге яшел агачларның барлык төрләре, шул исәптән: эрбет, нарат, чыршы, ак чыршы, карагай; - яфраклы агачларның кайбер төрләре, шул исәптән: имән, корыч, зирек, карама, элмә	1,5
2 нче группа (кыйммәтле)	- ылыслы куакларның барлык төрләре; - яфраклы агачларның кайбер төрләре, шул исәптән: юкә, каен, өрәңге	1,2
3нче группа (аз кыйммәтле)	- башка төр агачлар һәм яфраклы куаклар	1

6 нчы таблица

Үсемлекләр деградациясе коэффициентының әһәмияте (kд)

Үсемлекнең торышы	деградация дәрәҗәсе	kд әһәмияте
Һәлак булган (тулысынча деградация, юк ителгән)	100%	3
Һәлак булучы (шактый деградация, исән кала алмый).	99%-90%	2,5
Кысрыкланган (көчле деградация)	89%-60%	2
Көчле зәгыйфьләнгән (уртача деградация)	59%-30%	0,9
Уртача зәгыйфьләнгән (җиңелчә деградация)	29%-10%	0,5
Сәламәт (деградация дәрәҗәсе кечкенә)	9%-1%	0,1

3. Чыгарыла (киселә) торган яшел үсентеләр өчен акча кертү һәм сарыф итү тәртибе

3.1. Чыгарыла (киселә) торган яшел үсентеләр өчен акча түбәндәгеләр хисабына барлыкка килә:

- яшел үсентеләрне чыгару (кисү) өчен түләүләр;
- яшел үсентеләрне законсыз рәвештә чыгару (кисү) китергән зыянны каплау (компенсацияләү) ;
- административ хокук бозулар турындагы законнар нигезендә алына

торган яшел үсентеләргә зыян китергән өчен штрафлар;

- гражданнарның һәм юридик затларның, шул исәптән чит ил гражданнарының, яшел үсентеләрне яклау һәм үстерү максатларында ирекле кертемнәре;

- башка чыганаклардан керемнәр.

3.2. Законсыз рәвештә бозылган яки юк ителгән очракта, штрафлар билгеләнгән тәртиптә яки суд карары буенча рәсмиләштерелгән административ хокук бозулар турындагы беркетмәләр нигезендә кертелә.

Күрсәтелгән түләүләрнең күләме юкка чыккан үсемлек өчен Методика буенча 5 тапкыр һәм һәр зыян күргән үсемлек өчен 1/2 тапкыр арттырып билгеләнә.

3.3. Чыгарыла торган яшел үсентеләр өчен кергән акча юкка чыгарылган яки бозылган, шул исәптән түбәндәге эшләрне финанслау өчен яшел үсентеләрне яңадан җитештерү өчен тотыла:

- агач һәм куак үсентеләрен казу, автотранспортка төяү һәм бушату, агач тамырларын төрү, яшелләндерү өчен сатып алына торган үсентеләр һәм орлыклар бәясен түләү кебек утырту материалын сатып алу (хәзерләү) һәм китереп җиткерү;

- газон кору өчен туфрак әзерләү һәм агачлар һәм куаклар утырту, шул исәптән планлаштыру, сукалау, дисклау, туфракны фреза белән йомшарту, казу, тырмалау, туфракны тигезләү;

- агачлар һәм куаклар утырту өчен чокырлар һәм канаулар (траншеялар) казу;

- агачлар, куаклар утыртканда һәм газоннар корганда туфракны 25%, 50% яки 100% ка алыштыру;

- биоматлар, агач рәшәткәләр, торф кулланып, сөзәклекләрне ныгыту;

- утырту урыннарын әзерләгәндә һәм газоннар корганда туфракка органик һәм минераль ашламалар кертү;

- әзер чокырларга һәм траншеяларга агачлар һәм куаклар утырту;

- гидропосевны да кертеп, үлән орлыгы чәчү, торф салу;

- вертикаль яшелләндерү эшләре;

- газон үләннәре орлыгын чәчү;

- гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектларын реконструкцияләү;

- яшел үсентеләр утырту һәм күчереп утырту өчен махсус техника сатып алу;

- чүп-чарны төяү һәм чыгару;

- компенсацион яшелләндерү өчен территорияне әзерләү эшләре (коры ган үсентеләрне кисү, тамырларын алу, территорияне планлаштыру, сууткәргечләрне салу, юл-сукмак челтәрен булдыру, яктырту, кече архитектура формаларын урнаштыру һ. б.) төзелеш бәясенең 70% тан артмаган күләмдә;

- чәчәклекләр кору;

- паркларны һәм скверларны төзекләндерү.

3.4. Чыгарыла (киселә) торган яшел үсентеләр өчен кергән акчаларны башка максатларда куллану тыела.